

ბრძანება

მთავარი კომიტეტის ოფისი

№ 542 ხუთშაბათი, აგვისტოს 9 1923 წ.

გაზეთი „საბრძანებო“ ღირს

თვეურად 2,500,000 მან.

ცალკე ნომერი უფასოდ 100,000 მან.

რედაქცია და კანტორა: ბათუმი, სახალხო ქუჩა, № 6

აბონემენტი 10—84.

გაზეთის ღირს

1 მან. 20 კაპ. ჩემოვნი, ნომერი

15

საბჭოთაო რედაქცია

1 მან. 2,500,000 მან.

1 მან. 100,000

ხუთშაბათი, აგვისტოს 9 1923 წ.

ზარი 100,000

ნაციონალ-დემოკრატიის დეკლარაცია

პოლიტიკური პარტია, რომელიც ისტორიის მაგისტრებს ვერ შეამოწმებს, უფასოდ გაირეცხება ისტორიის რეალ მოთხოვნების უარყოფითი აუცილებელი უარყოფითი იქნება.

მენშევიზმმა ვერ გაიგო რუსეთის რევოლუციის, როგორც დიდი ისტორიული აქტი. მენშევიზმი თანდათან დაშორდა რუსეთის სინამდვილეს და აღიგნა სახსრებით მისი სარბიელისა. მენშევიზმმა საქართველოში ვერ გაითვალისწინა ვერც საერთაშორისო პოლიტიკური სიტუაციის ნიშანები და ვერც საქართველოს ირგვლივ შექმნილი მდგომარეობა კონკრეტ პირობებში. მენშევიზმი საქართველოს პოლიტიკურ სინამდვილეს იცნობდა დაბრუნდა.

საბჭოთა წყობილების დამყარების დღიდან მემარჯვენე პარტიათა კოალიციამ ალლო ვერ აუღო პოლიტიკურ მომენტს, ვერ გაითვალისწინა ისტორიის ნაკარნახევი გზა, ანგარიში ვერ გაუწია ქართველი ხალხის სოციალურ ინტერესებს და ამიტომ ბრძოლა გამართა საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ.

გ. წოდ. ჩვენი საზოგადოებრივი აზრი, პოლიტიკური უმწიფრობის მორევში ჩაფლული, თებერვლის აქტის ეფექტის გამო ისტორიული კვილით უმასპინძლებოდა ყველას, ვინც ახლოს დგებოდა საბჭოთა წყობილებასთან, ვინც შეეცდებოდა ამ გზით გადაეჭრა ეროვნული და სოციალური კითხვები.

ჩვენს წინააღმდეგ ამხედრებული იყო მემარჯვენე პარტიათა კოალიცია. ათასგვარი სიბინძურე ამოდიოდა იმ ქაობიდან, სადაც თავი მოეყარა მემარჯვენე ხალხს და შხამავდა საზოგადოებრივ აზმოსფეროს. საქართველო იყო პოლიტიკური სანტარის დიდი ენერგია. ამ ატმოსფეროს გასაშენებლად, ასეთ სანტარიათ ხდებოდა საქმიანი აღმშენებლობითი მუშაობის წარმოება საბჭოთა ხელისუფლებისაგან, მისი საერთაშორისო მდგომარეობის სიმტკიცე.

მემარჯვენე პარტიებმა ორი მომენტი ვერ შეიფასა სათანადოდ, რაც გამოსავალი უნდა იყოს დღეს ყოველი პოლიტიკის შენებისათვის. ერთი მხრით მათ ვერ შეაფასეს საერთაშორისო პოლიტიკის ძალები, ხოლო მეორე მხრით ქართველი ხალხის სოციალ-პოლიტიკური კრედი.

საქართველოს განთავისუფლება შესაძლებელი იყო ან ინტერვენციის, ან შინაური აჯანყების გზით. პირველი შესაძლებელი იქნებოდა იმ შემთხვევაში, თუ რეაქციის სიმაგრეში შესძლებდა სამხედრო ოპერაციებს რევოლუციის წინააღმდეგ. მეორე შესაძლებელი გახდებოდა, თუ ქართველი ხალხის სოციალ-პოლიტიკური კრედი დიამეტრალურ წინააღმდეგობაში იქნებოდა საბჭოთა წყობილების მიმართ.

ქალთა ფაშისტური მოძრაობა

... დაახლოებით 10,000 ქალი უერთდებოდა ფაშისტურ ორგანიზაციებს...

კლარა ცეცხლის წერილიდან. ამას წინეთი გაზეთი „ნაკანუნი“ სწერდა ისევე უსაზღვროა რუსეთის პიტივარტების დაცვა, როგორც გერმანიის მარცხი. ეს შედარება მეტად მკრთალი იქნებოდა ქალთა ბურჟუაზიულ მოძრაობის დაცემასთან.

მოულოდნელი იყო თუ ქალთა ბურჟუაზიული მოძრაობა, რომელიც თანასწორობის ლოზუნგით გამოდიოდა, იქამდე დაეცემოდა, რომ ფაშისტურ ორგანიზაციებში შევიდოდა და უფლებებისათვის შეუდგებოდა მეტად ბრძოლა.

როგორც ვიცით, ფაშისტები და მათი ხელმძღვანელი მუსოლინი, არ სცნობენ ქალთა თანასწორობის უფლებების. ისინი არ სცნობენ ქალის საარჩევნო უფლებებს. ქალებს მხოლოდ საადმინისტრაციო ორგანიზაციებში უშვებენ და ისიც განათლების განსაზღვრულ ცენზით. ასეთ „პარტიას“ 10,000 ქალი უდგას თავის რიგებში, რომელნიც რევოლუციებითაც კი იბრალდებიან, ტერორის მართვენი და სიციხესხედი ასაღებენ ვიდავოვს—კომუნისტს კამეფს.

რა შესთავაზა ქალებს ფაშისტებმა, რომ ისინი ესოდენი „აქტიურობით“ ჩაებნ მათ ფერხულში? რამ გამოიწვია ასეთი ენტუზიაზმი ქალთა ბურჟუაზიულ მოძრაობის, რომელიც უკვე საარქივო მოძრაობად ითვლება?

ფაშისტებს ქალებისათვის არაფერი მიუციათ. ერთადერთი „წყალობა“ მუსოლინისა ქალთა მიმართ იმაში მდგომარეობს, სამართლიანად აღნიშნავს კ. ცეცხლი, რომ „პროსტიტუციის ბაზარი“ მხოლოდ იტალიელი ქალებისათვის დასტოვა მან, რადგან თანამხად მისი ცირკულირისა, უცხოელი

ანტიმემარქსიზმის პარტიების კოალიციამ შესძლებლად ჩასთვალა პირველიც და მეორეც: ოგი შეეცადა, როგორც ინტერვენციის გამოყენებას, ისე აჯანყების მოწყობას. პირველიც და მეორეც, სასტიკად დამარცხდა. შეუძლებელია შეძლებდნენ ვერ შესძლო მემარჯვენეთა კოალიციამ საბჭოთა წყობილების საწინააღმდეგო პოლიტესტ დადგომამ იგი დააკავშირა უკიდურეს რეაქციონერ და ბანდიტურ წრეებთან. ამ გარემოებაზე ხელი შეუწყო ცოცხალი ელემენტების გამოფხიზლებას მემარჯვენე წრეებში. მენშევიკური პარტიის რღვევა გიგანტიური ნაბიჯებით წავიდა წინ. კოალიციის მარჯვენა ხელი, (მარცხენა ფრთა) მენშევიკები დღეშაღს, დღეს კოალიციის მარცხენა ხელი (მარჯვენა ფრთა) დაშლილათ აცხადებს თავის თავს.

ვინ დარჩა კოალიციას? მენშევიკები და ეროვნულ-დემოკრატები იყვნენ მემკვიდრე ძალები ამ კოალიციაში. მემარჯვენე ფედერალისტები და სხვა წვრილი ჯგუფები მხოლოდ ასეგადა დეკლარაციის მთლიანობას. ეს ორი ძალა, (მეორე შედარებით სუსტი) უკვე თავის თავის უარსმყოფელია. ორივე სინანულის პოლიტიკას ეძლევა და ორივე ხელს იღებს საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ჩვენ აქ არ გვინტერესებს ნაციონალ-დემოკრატების პროგრამის და დეკლარაციის გარჩევა. ზედმეტია ლაპარაკი იმას შესახებ, რომ ვითომც მათ მხოლოდ ნაციონალური საკითხი აინტერესებდათ და „ქართველი ერის ავტონომიისათვის“ იბრძოდნენ „კანონიერი საშუალებებით“. აღსანიშნავია მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ნაციონალ-დემოკრატები სცნობენ საქართველოს ეროვნული თვითგამორკვევას უკვე გადაჭრილ საკითხით არსებული წყობილების მიერ.

ცხადია, თუ რუსეთის მსხვილ ბურჟუაზიული პარტიები დაიგრა და ზოგი ნაწილი შეურთავდა საბჭოთა ძალა-უფლებას, საქართველოში ინალოგიური მოვლენა მოხდებოდა. ამ მოვლენას ხელს უწყობდა ის გარემოება, რომ კლასობრივი სტრუქტურის მხრით აქ ნაკლებ დიფერენციას ქონდა და აქვს ადგილი, ვიდრე რუსეთში.

ჩვენ იმ თავითვე აღვნიშნავდით დამლუპველობას „დასავლეთის“ პოლიტიკისას. ორმად გვრწამდა და გვჯეროდა, რომ ქართველ ხალხის ეროვნულ-სოციალისტური ინტერესი რევოლუციის მიერ იპოვის დამაყოფილებას. ამიტომ სიამოვნებით ვეგებებით ყველა იმ ელემენტების გამოსვლას, რომელნიც ხელს შეუწყობენ ამ საქმეს, თუ გინდ მათი წასული რევოლუციის მიმართ მეტად შავი იყოს.

პროსტიტუტები პრეფეტის მიერ უნდა გათავადნოს იტალიიდან.

აი ცინიზმი და ირთიბა ქალთა ბურჟუაზიულ მოძრაობისა: ბურჟუა ქალები იბრძვიან. იმტომ, რომ უფლებანი, არ ჰქონდეთ, ტერორისტულ აქტებს ამზადებენ იმათთვის ვინც მათი უფლებებისათვის იბრძვის. ქვეშაობრივად უფრო მეტ დაცემა შეუძლებელია.

წინეთ ქალთა ბურჟუაზიული მოძრაობა თუ რეალ შედეგს ვერ იძლეოდა ერთგვარ პროგრესულ იდეებს მაინც აყენებდა. ინგლისში ქალთა ლიბერალურმა ფედერაციამ 1903 წელს ორგანიზაციისათვის ერთგვარი შრომის პირობები მოითხოვა. საფრანგეთში ბურჟუაზიულ ქალთა ლიბერალურმა „შრომის თავისუფლება“ იყო. გერმანეთშიც ემინისტრი იდეებს მაინც აყენებდა ქალთა მოძრაობა. მართალია „დამფრთხ“ ხასიათი ქონდა ქალთა კონგრესს ლონდონში 1899 წ., პარიზში 1890 წელს, ბერლინში 1904 წ. და სხ. მაგრამ ქალთა თანასწორობისათვის მაინც არ იბრძოდნენ „დამფრთხ“, როგორადაც დღეს იბრძვის იტალიის ბურჟუაზიული ქალები.

არ იყო საკვირველი, რომ ქალთა ბურჟუაზიულ მოძრაობას მიეღო კუროზული სახე, მოეხდინა მას თავდასხმა ქოლგებით მინისტრებზე, დაედგინათ ერთ ერთ კონგრესზე „გერმანელ ქალთა კავშირების“ ასოციაციას, მეტად სასურველია (sic) რომ კავშირი ხელს უწყობდეს ქალთა პოლიტიკური იდეის გავრცელებას, ან და მოეხდინათ განხეთქილება იმ საკითხის გამო, თუ როგორი „კოსტუმი“ ჩაეცათ დემონსტრაციის დროს, რასაც გულისტკივით აღვნიშნავს ვ. უელსი, მაგრამ ქალთა ბურჟუაზიული მოძრაობა თუ თავის მიზნის, ქალის პოლიტიკური უფლებების წინააღმდეგაც ამხედრდებოდა,—ეს კი არ წარმოგვედგინა.

რა მიზეზებით აიხსნება იტალიის ბურჟუა-

ზიულ ქალების მოძრაობა? ხად შეჩერდნენ ამ მოძრაობის განაწილება?

იტალიაში ქალთა მოძრაობა დღეს ნაციონალისტური ხასიათისაა. იგი შოკინისტური ნივთიერებად არის აღმოცენებული. მართალია წეროლ-ბურჟუაზიული ფენები ქალებისა, „სახალხო პარტიის“ რიგებში იყვნენ და იბრძოდნენ ქალთა უფლებებისათვის, ხოლო დღეს ესევე ქალები ქალთა უფლებების წინააღმდეგ იბრძვიან, მაგრამ არც ეს არის აუხსნელი მოვლენა. ფემინისტური მოძრაობა, რომელიც უმთავრესად ბურჟუაზიულ ხასიათს ატარებდა, ხშირად განიცდიდა რადიკალ მეტამორფოზებს. ეს მოძრაობა ნასივთად იქმნებოდა ახმადრებით, ენტუზიასტური აღტკინებით, რომელიც ხან რევოლუციის სახარგებლოთ განწყობილად, ხოლო ხან რეაქციის-გმირების სადღეგრძელოებს ამზადებდა. რუსეთში 1905 წ. რევოლუციის დროს ქალთა მოძრაობა რევოლუციის უკავშირდებოდა და სოციალ-დემოკრატებს უყვარდა მხარს, რეაქციის გამარჯვებისას რეაქციის ემხრობოდა და კადეტებს უმხმობრდებოდა. კადეტებს იყვავდნენ თავიანთ კრებებსა და მიტინგებზე. ესევე რევოლუციის-რი“ ქალები მალეუკავს ანდობდა თავის პეტრიცას მე-3 სახელმწიფო სათათბიროში, მიუხედავად იმისა, რომ „რევოლუციონერი“ მალეუკავს არასოდეს არ დაუცავს ქალთა ინტერესები.

„საქაროსტას“ ცნობები. საბჭოთა პავილი და ინგლისი

ლონდონი. 3 აგვისტო. „მორინგ პოსტი“ (უკველზე უფრო რეაქციონერი გაზეთი ინგლისში) სენსაციურ ცნობებს აქვეყნებს: თითქმის აშშ. რაკოვსკის-მიერ სრ. უკრაინის ცენტრ. აღმ. კომიტეტის სხდომაზე თავის გამოსათხოვარ სიტყვაში ეთქვა, რომ ის მიემხვარება ინგლისში არა ვაჭრობის მიზნით, არამედ იქაურ მდგომარეობისათვის თავალყურის სადგენებლად, რათა ხელდასაყრელი მომენტი გამოყენებულ იქნეს მე-3 ინტერნაციონალის ჩარევისათვის. „მორინგ პოსტი“. მოჰყავს აგრედვე ციტატა „რეგისტრ“-ს რეკენზიიდან რაკოვსკის წიგნაის „ინგლისი და რუსეთი“-ს შესახებ და აღნიშნავს, რომ წიგნი შეიცავს ენერგიულ აგიტაციას ინგლისის წინააღმდეგ. გაზეთი ათავებს კითხვას: „რა აზრი ქონდა თეირიანდან შუნიაცისა და რას კოლნიკის გამაწყვეთი თუ ინგლისის მთავრობა თანხმდება მიიღოს ლონდონში რაკოვსკი?“

ლონდონი. 3 აგვისტო. თემთა პალატაში კონსერვატორთა წარმომადგენლის შეკითხვაზე, იყო თუ არა რაკოვსკი გადასახლებულნი საფრანგეთიდან ომის დროს მოკავშირეთა წინააღმდეგ აგიტაციისათვის, და არის თუ არა რაკოვსკი პასუხისმგებელი უკრაინაში თეთრგვარდიელების ამოუღერისათვის, მაქნილმა განაცხადა რომ მთავრობამ ამ ფაქტების შესახებ არაფერი იცის, მაგრამ თუ აღმოჩნდა, რომ რაკოვსკი თავის დანიშნულებას არ ამჟავოფილებს, ეს საკითხი გადასინჯული იქნება. კითხვაზე—იღებდა მონაწილეობას თუ არა რაკოვსკი ან ვინმე საგარეო წარმომადგენლობის პასუხისმგებელ პირთაგან ლონდონში მომადარ გაფიცვაში, მაქნილმა უპასუხა, რომ მას არ აქვს ამის შესახებ ცნობები.

კენკორტი, ვეჯუდში და ლანსბერიმ პროტესტი განაცხადეს ამ შეკითხვების წინააღმდეგ. ვინაიდან უტოეთის სახელმწიფოთა დიპლომატიური წარმომადგენლები არ შეიძლება იყვნენ ამგვარ შეკითხვების ობიექტები. დანარჩენ შეკითხვებზე რაკოვსკის შესახებ მაქნილმა განაცხადა, რომ ის მიმართავდა პალატის თავმჯდომარეს თხოვნით, რომ წესრიგისკენ მოეწოდებია შემთხვევები იმ შემთხვევაში, რომ რაკოვსკის დიპლომატიური მდგომარეობა ქონდეს, მაგრამ იგი ასეთ თანამდებობას ჯერ ვერ მოკლებულია.

მოსკოვი 4 აგვისტო. ინგლისის წარმომადგენლის მოადგელებ მოსკოვში, პიტერსმა, განუცხადა გარეშე საქ. სს. კომისარიატის ინგლისის-ამერიკის საქმეთა ქვე-განყოფილების გამგეს, რომ რაკოვსკისათვის გაცემულ ვიზის ვადა გავრცელებულია; ვინაიდან ინგლისის მთავრობას სურს გამოარკვიოს „მორინგ პოსტი“-ს მიერ მოყვანილი ცნობა რაკოვსკის სიტყვის შესახებ, რომელშიაც გაზეთის ცნობით, რაკოვსკი თავს ესხმის ინგლისს, და გაეცნოს რაკოვსკის ბროზიურას.—ინგლისი და რუსეთი.

პიტერს ამაზე უპასუხეს, რომ რაკოვსკის ასეთი სიტყვა არ წარმოუტევას, ხოლო რაკოვსკის ბროზიურა წარმოადგენს მის სიტყვას, წარმო-

დღესაც იტალიაში ფაშისტების გამარჯვება და მათი ნაციონალისტური სკანდალები იტაცებს „გმირულად“ განწყობილ წეროლ-ბურჟუაზიულ ქალებს. ისინი ენტუზიასტურად იერიშებს ახდენენ თავისივე თავის წინააღმდეგ ცხადი ასეთი მდგომარეობა დიდხმობით ვერ გასწავს. „პროსტიტუციის ბაზარი“ ვერ დაავადოფილებს მათ, ხოლო ფაშისტები მათ სხვას არაფერს ამღვწენ ვით უკედურესობამდე მისულნი. იგნობ მერაქს უფლებსობაში ვადგენ. მათთვის ნათელი გახდება, რომ ქალთა ბურჟუაზიულმა მოძრაობამ, როგორც ყველგან, აქაც ვერაფერი შედეგი ვერ მიაღწია. ისინი ხვალ მშრომელთა რიგებიდან დაუშვინებენ რევოლუციის შთავისი ხელმძღვანელობით დღეს ანადგურებენ სახალხო სახლებს, სოციალისტურ გაზეთების რედაქციებს და სხ.

იტალიის ქალები მწარე გამოცდოებით დარწმუნდებიან, რომ მხოლოდ მუშათა კლასის რიგებში შეიძლება ბრძოლა ქალთა უმართლური განთავისუფლებისათვის. მათთვის არ უნდა დარჩეს უწყვეტ რადებორდ ის მნიშვნელოვანი ფაქტი, რომ ავსტრიის რაიაში, საშხ. ამერიკაში, ნორვეგიაში, ფინლანდიაში და დღეს კი საბჭოთა რესპუბლიკებში ქალის უფლებათა მოპოვება მოხდა არა ბურჟუა ქალთა სეპარატული გამოსვლებით, არამედ მშრომელი ხალხის ბრძოლითა და ზეგავლენით.

სერ. ამაღლელი.

ქმულს ინგლის-რუსეთის ურთიერთობის კრიზისის დროს ინგლისის მინისტრთა პოლიტიკურ გამოსვლებს საწინააღმდეგო გააგნე საქ. საბ. კომისარიატის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ, მაშინ როდესაც ინგლისის მთავრობა ესოდენ „მზრუნველობას“ იჩენს რაკოვსკის პირობების მიმართ, საბჭოთა მთავრობა მეტად ხელს უწყობდა ინგლისის წარმომადგენლობას მოსკოვში, თუმცა ზოგადად თანამშრომლები ინგლისის მისიისა, მავალითად ზოგჯერ, პიტერსს და სხვანი, ინგლისის წარმომადგენლები იყვნენ კოლჩაკსა და დენიკინთან.

ს. ს. რ. კ. სოფლის გარეშე

პეკინი. 3 აგვისტო. ჩინეთში მყოფმა ს. ს. რ. კ. სოფლებიდან წარმომადგენელმა ჩინეთის საგარეო საქ. მინისტრს გაუგზავნა საპროტესტო ნოტა იმის გამო, რომ ჩინეთის მთავრობამ აღმოსავლეთ ჩინეთის რკ. გზის ნაწილი გადსცა ჩინეთის აღმინისტრაციის განკარგულებას, მაშინ როდესაც ეს ადგილი რუსეთს ქონდა შეძენილი რკ. გზის საპროტესტისათვის.

სოფლებიდან წარმომადგენელი აღნიშნავს რომ საკითხები აღმოსავლეთ ჩინეთის რკ. გზის შესახებ შეიძლება გადაწყდეს მოლაპარაკების საშუალებით და მოითხოვს გაცემულ განკარგულების გაუქმებას.

ტოკიო. 3 აგვისტო. იაპონიის პრესა მიიღო შეგება აშშ. კარახანის დანიშნულ შორეულ აღმოსავლეთში და იმედს გამოსთქვამს, რომ პეკინში მცირე ხნით ყოფნის შემდეგ კარახანი ჩამოვა ტოკიოში ოფიციალურ მოლაპარაკების გამართვისად.

ტოკიო. 3 აგვისტო. იაპონიის პრესა გამოსთქვამს სურვილს, რომ ოფიციალური კომუნიკაცია მალე შესდგეს. „ტოკიო სიოვის სიმპო“ (ტოკიოს საგარეო წიგნების ორგანო) აუცილებლად სთვლის ნიკოლავის საკითხის შეთანხმებულ გადაწყვეტას და რუსეთის მიერ ძველ შეღზეკრულებათა და ვალების ცნებას.

მი-ძი-სიმპო (მთავრობის მომხრე ორგანო) აღნიშნავს, რომ საბჭოთა მთავრობამ უნდა გადასცას პირველი ნაბიჯი ოფიციალურ მოლაპარაკების დაწყებისაკენ „ტოკიო-ოსაკა-სიმპო“ (მონარქიული გაზეთი) კიბავს იაპონიის პოლიტიკას იმასთან და კავებათა მოლაპარაკების საკითხში და ამბობს, რომ მთავრობამ მოლაპარაკება ვაჭრობის გადაქცია.

ოდეზა. 3 აგვისტო. რუსეთის პრესის გამოჩენამ სტამბოლის ბაზარზე, ფურცლი მოახდინა. საგარეო ვაჭრობის წარმომადგენლობას გარს ეხევიან პურის შექმნის მსურველი სხვა და სხვა ფირმების წარმომადგენლები.

გერმანიის ამბები

ბერლინი 7 აგვისტო. გერმანიის რადიკალურმა გაზეთებმა დაიწყეს ენერგიული კამპანია კუროს წინააღმდეგ. მას აბრალდებენ პოლიტიკურ უნდადგომას, რაც, კერძოდ, იმაში გამოიხატა, რომ ჯერაც მიღებული არ არის ზომები გერმანიის ერთა ლიგაში შესვლისთვის, აგრეთვე იმაშია, რომ შაკლენ ბურჟი არჩევენზე მან საშვალეა მისცა კომუნისტებს სოციალისტების ადგილები დაეკავიათ.

ეს ცვლილებები ეხება არა მარტო სქ
გამო- რივ საქმიანობას, არამედ მთელს ორგანიზმს.

ნაც.-დემოკრატების პოლიტიკური მუშაობის მთელი შინაარსი 1917—1921 წ. წის ხანაში გამოიხატებოდა ბრძოლაში მენშევიკურ მთავრობისა და მისი მართვა-გამგეობის გამაფრთხილებელ, არა შორს მჭვრეტელ მუშაობის წინააღმდეგ, რომლებიც ფართო ასპარეზს უშლიდნენ ხელისუფლების პარტიზმზე მედღეობას.

მაგრამ ნაც.-დემოკრატები მეტად სუსტნი იყვნენ მენშევიკური ხელისუფლების ჩამოგდებისათვის. ეს საქმე შეასრულეს კომუნისტებმა, რომლებმაც ალაღვინეს საქართველოს პოლიტიკური კავშირი რუსეთის ხალხთან და გამოვლიათ ჩვენი ქვეყანა ანტანტის გავლენისაგან, რომელსაც ხელთ ეპყრო მენშევიკური მთავრობის საღვე.

საბჭ. ხელისუფლების დამკვიდრებით საქართველ. ნაც.-დემ. პარტიამ დაჰკარგა მნიშვნელობა, ვინაიდან ამ პარტიის ძირითადმა მიზანმა, საქართველოს ეროვნულმა თავთავმორკვევამ მოიპოვა მტკიცე საფუძველი საბჭოთა ხელისუფლების სისტემაში.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამკვიდრებამდე ნ.-დემ. პარტიის ცენტრ. კომიტეტმა ამაზრო ორგანიზაციების წარმომადგენელთა თაღდასწრებით 1921 წლის 15-სა და 16 მარტის სხდომებზე ქალ. ბათოში დაადგინა:

1. დამოღ. იქნას ნაც.-დემ. პარტია, 2. წინადადება მიეცეს პარტიის ყოფილ წევრებს არ დატოვონ სამშობლო და ზ. ჟარკოვილ იქნეს პოლიტიკური მუშაობა დაკულ იქნეს თანაგრძნობა საბჭოთა ხელისუფლების მიმართ და დაიწყოს მუშაობა მშრომელ ქვეყნის კულტურულ და ეკონომიკურ აღდგენისათვის. აღნიშნული რეზოლუცია გადაეცა ბათოში რევ. კომიტეტის თავმჯდომარეს ს. ქავთარაძეს.

მაგრამ, ვინაიდან ეს რეზოლუცია გამოქვეყნებული არ იყო, პარტიის დაშლამ არ მიიღო ქანონიერი სახე კონფერენციის მოწვევის სახით და პარტიის მრავალ წევრს არ შეეძლო მიეღო ცნობა ნაც. დემოკრატების პარტიის ამ დადგენილების შესახებ.

შესაძლებელია, რომ ნაწილობრივად ამითაც აიხსნას ნაციონალ.-დემოკრატიული პარტიის ცალკე წევრთა შეადგილ საბჭოთა საწინააღმდეგო გამოსვლები.

მაგრამ აწ დაყოვნება შეუძლებელია ქართველ ხალხს კეთილდღეობის მიზნით.

საქმე ისაა, რომ საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ მომქმედნ ნაც.-დემ. პარტიის ც. კომიტეტი, საბჭოთა მოწინააღმდეგე ქვეყნების გავლენის მეოხებით, სკდილობდა დაეპროკოლებინა მშვიდობიან ცხოვრების დაწყება საქართველოში. დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოთა იარაღით გამოლაშქრების მოლოდინში მან მიიღო მთელი რიგი ზომებისა, რომლებიც მიმართული იყვნენ უცხო ძალის იარაღით შემოსვლისათვის ქართული ხალხის მომხადებისაკენ, რაც გამოიხატა საბჭოთა ხელისუფლების გავლენის შესუსტების ცდაში, საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხის საერთაშორისო მდგომარეობის შესახებ უსაფუძვლო ხმების გაგაცელებაში და სამხედრო ორგანიზაციებისა და ბანდებისათვის ხელის გამართვაში.

საჭიროთ ვრაცხთ რა ხალხის კეთილდღეობისათვის ბოლო მიტოვებს ამას, ჩვენ ნაც.-დემ. პარტიის წევრები ვდგამთ გადაჭრილ ნაბიჯს ნაც.-

დემ. პარტიის სრულ მოხპობისათვის კონფერენციის მოწვევის სახით.

გოთუა პარტიმ აღეჭრანდრეს სიკ. ლორთქიფანიძე იასონ შერაბის ძე, მაჰავერანდი იოსებ, დანელია სერგო, ჯავახიშვილი დიმიტრი, წვერავა ნიკოლოზ, ჯავახიშვილი მ. ს., თავდგირიძე ნ. ქ., თორაძე ა. დ., ამირაჯიბი გიორგი, კეკელიძე ნიკოლოზ, მგალობლიშვილი ვ., ჯანელიძე გ., სარგველი კონსტანტინე წვერი ნიკოლოზი.

რადიკ. ლ.-დემოკრ. პარტიის განცხადება

უერთდებით რა ნაც.-დემ. პარტიის პარტიტეს საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ ყოველივე ფარულ მუშაობის მუშაობის შესახებ და, ესეუფლით რა ამას საზიანოთ ქართველ ხალხსათვის, ჩვენ რადიკალ.-დემოკრატიულ პარტიის წარმომადგენლები გაერთიანებულ დემოკრატიულ პარტიის ც. კ.-ში ამით საჯაროთ ვადასტურებთ გაერთიანებულ დემოკრატიულ პარტიის ც. კ.-ის დაშლას.

აღმქმანდრე ხმებიდან, კონსტანტინე ტყევეძე, ალ. ლორთქიფანიძე.

1923 წლის 5 აგვისტო.

სახალგაო კომისიის გაგაოგის ნიშნუი

დასხოვებით ერთი წლის უკან წარდგინა სახელგაო კომიტეტი პირდაპირ თეატრალურ ნაწილის გაგეს მოქ. შალვა დადიანს პიესა „ფრილან“, — შალვაძე დამპირდა ერთ კვირაში განვიხილავთ. მოგვიდა მეორე კვირას. კიდელ დაიბრება თითო კვირით და ასეთი სცენა გაგაგელდა რამდენიმე თვის. პასუხი ყოველთვის დამაწყვეთილებელი იყო. წავიკითხე და გვეს გავგევი პიესას კომიტეტი დამტკიცებო მიმობანდით ხვალ, იმ კვირაში, ორ დღეში“ და ასეთები, ასე გავიდა ნახევარი წელიწადი.

პიესა საღვო გეღო წლის განმავლობაში ერთ ხანს პიესის კვალიც არსად არ ჩანდა. იქნებ სადმეოა, მეუბნებოდნენ. შემდეგ პიესა აღმოჩნდა ამაშელის ხელში, რომელსაც უნდა წავიკითხა და გადაეცა კომისიისთვის.

აქაც აგეთივე სცენები, ამაშელი ამბობს: დადიანმა უნდა გააკეთოს მოსვენება; დადიანი კი: ამაშელს აქვს და მისი საქმეთა.

ამაშელი მაგავანის დადიანთან, მას აქვს პიესაო, დადიანი კი ამაშელთან, მიგმართე რამდენჯერმე კომიტეტის თავმჯდომარეს გრიგოლ რამაქიძეს. ბოლოს არკვევა, რომ პიესა არავისაგან წავიკითხული არ ყოფილა. ერთ მშვენიერ დღეს, როგორც იქნა დადინახე თავმჯდომარე კომიტეტისა და მაშინვე მომწოდებ პიესა.

შეკითხვაზე პასუხად, ეს ჩვენი საქმე არ არის, სარეპერტუარო კომისიას ეკუთვნისო! კეთილი, მაგრამ სად იყენენ, როდესაც მათ ეკუთვნოდათ საქმე და თუ არც მაშინ ეკუთვნოდათ, ერთი წლის განმავლობაში, რატომ გადმოიდა ხელდან ხელში?

მეითხველმა და სათანადო ორგანომ განსაჯოს, პასუხისმგებელ პირთა ასეთი საქციელი.

ამბროსი ლომიძე.

მოსაუბრე ცეცხლის აღი
ჯერ კიდევ 20 წლის წინედ გგმანელმა სწავლულმა სლამ აღმოაჩინა ერთგვარი „მოლაპარაკე სანათური“. ეს სანათური წარმოადგენდა ელექტრონის ოდრიკალს, რომელიც ასრულებდა იმავე როლს რასაც ასრულებს ნანშირი მიკროფონში. სლამის ცდებმა დიდი როლი ითამაშეს უმაღლესო ტელეგრაფის განვითარებაში.

დღეს ამერიკელმა მეცნიერმა ლი-დუფორსტმა მოიხმარა სლამის იდეა ცირკოლენის შეცვლით. ის ხმარობს ჩვეულებრივი ნანშირის მიკროფონების მაგიერ გაზის ცეცხლს.

ამ პრინციპზე არის აგებული მისი მოლაპარაკე ფილმები, რომელიც ამას წინეთ ლონდონში და ნიუ-იორკში იყო ნაჩვენები.

ლი-დუ-ფორსტმა აღმოაჩინა, რომ ბგერის ტალღები ადვილად გადიან ცეცხლის ალში, და რომ ის რამდენიმედ ელექტრონის გამტარი არის, აქედან მან გამოიყენა შემდეგი დებულება: თუ ეილა პარაგებთ, ან ვიმდგრებთ ცეცხლის ალთან, რომელიც ჩამოსულია ელექტრონის ხაზში, ბგერითი ტალღები შექმნიან ალის ხან გასქელებას, ხან გათხელებას, რის მიხედვითაც იცვლება ალის ელექტრო გამტარობა.

ამ დებულების სიზარტელ დამტკიცებულ იქნა შემდეგი ცდით: ორი ელექტრონები შეაერთეს პლატინის მავთულით გაზის ცეცხლის სხვა და სხვა თავში.

ამის შემდეგ წრეში ჩასვეს მიმღები აპარატი, რომელსაც ხმარობენ რადიოში.

ეს აპარატი არა ხმა-მალა, მაგრამ გარკვეულად იმეორებდა იმას, რასაც იმხანა გრამოფონი, რომელიც ცეცხლიდან ერთი მეტრის სიშორეზე იყო.

ამაში მდგომარეობს მთავარი ღერძი. შარლეს კონსტრუქციის დინამო მაშინსავე მტკიცედ იკავს.

ცდები ქიებზე. ერთი გერმანული გაზეთი იტყვას ცნობას გერმანულ მეცნიერის კ. რუდელფის ცდებზე რომელიც მას მიუხდენია ქიებზე. მის ცდებში გაუქცებია მრავალ ჯერ. განსაკუთრებით განმაცდევინებელ შედეგებს აწვდებდა წვიმის ორგვარ ქიებზე ცდებით. მაგ. ის იღებს ორ ასეთ ქიებს, სჭრის თავებს და ბოლოებს აერთებს; პატარა ხნის იქით ეს ბოლოები ერთმანეთს ეხრდებიან. შემდეგ ის სჭრის ერთ მათგანს. ბოლოს და მის ალაგს ამოსდის თავი, რომლითაც ის იკვებება, მაგრამ საქმე არც ამდენ თავდება. იმ ალაგს, სადაც ეს ორი ჰაია შეხორცდენ თანდათან მუშავდება ქიის მეორე თავი; ასე რომ მიუხედავად იმისა, რომ ორივე ერთად არიან შეხორცებული ეს ორი ნახევარი ქიები თავ-თავიანთ თავებს ისხმენ; ორივე თავები საქმელს ეძებენ და იკვებებიან. ეს ძალიან წავაგეს ხალხთა გადმოცემებს დღევანდელ, რომელთაც რაც უნდა სჭრა თავები მაინც ახალ-ახალი ამოუღის.

აქულა და შაქრის ავადყოფობა. თავის დროზე დიდ ამბავი და გადატრიალება მოახდინა მეცნიერმა პოლ ლუდვიგ ჰუმბოლდტმა, რომელიც მისი

მომხდელთა მომადიან მოგვამს, მოტიხე მისი მომადიან მოგვამს, მოტიხე მისი მომადიან მოგვამს.

პროპაგანდა

მიმდინარე წლის 15 ივლისს, ძირულის ქარხნის კლუბში შესდგა ადგილობრივი ქარხნის მუშეებისა და მოსამსახურეთა კრება. სხვა საკითხთა შორის დამსწრე გასსაკუთრებით აინტერესებდათ სკოლის საკითხი, საქმე იმაშია, რომ სკოლის საკითხი აქ თითქმის მომწიფებულია და მომავლისთვის სურთ აქ ააგონ თუ ტენიკები არა ყოველ შემთხვევაში 2 წლიანი მთლიანი შრომის სკოლა, თუმცა საბოლოოთ ტენიკების ფონდა უკვე ჩაყარა საფუძველი და მისთვის ზრუნვა, კარგა ხანია. შეუდგა ადგილობრივი საზოგადოება, ამ კრებაზედაც ეს საკითხი უკვე გადაწყდა დადებითად და გამოითქვა აზრი რათა შუამდგომლობა ადირულ იქნას საქართველოს პროფეს. საბჭოს წინაშე. რეზოლუცია წარგზავნა შორაპნის მაზრის განათლების განყოფილებას, შემდეგის შინაარსით: გასულ წელს ძირულაში შესდგა ტენიკების ამგები კომიტეტი, საზოგადოებამ, რომელმაც ნდობით აღჭურვა იგი დაავალა, რათა მას ყოველივე ღონისძიება ეხმარა და არა. თუ გამოენახა პიესა სასწავლებლისათვის და ტენიკურათ მოეწყო იგი ნორმალურ პირობებთან შეუზრდებით. არამედ საზოგადოებ უზრუნა ყველა სასწავლებლებსათვის თემში. დღიდან დაარსებისა კომიტეტს მოუხდია მძიმე სამუშაოს შესრულება.

ა) შექმნილა სკოლისათვის ხე-ტყის მასალა.
ბ) მოტენილა ქვა (ნახევარი ნორმა საშუალოდ).
გ) გაეწეულია პროპაგანდა სიტყვით და პრესით ამ საქმის ბოძულობისათვის.

ამის ნაყოფია, რომ მაზრამ და ცენტრმა ნიგითირი დახმარება აღმოუჩინა კომიტეტს საქაო დიდი თანხით.

ადგილობრივმა ქარხნის მუშებმა, რომელნიც პირდაპირ დაინტერესებული არიან ამ საქმით, დაადგინეს, სანამ შკოლა დამთავრდებოდეს აძლიონ ამ შკოლას ყოველ თვეურად 1 პროც. თავის ჯამგირიდან. 1 პროც. ყოველთვიური ანარიცხიდან შესდგა 100 მილიონი უკანასკნელი მაისის თვის განაკვეთით. აი უკანასკნელი ის, რაც გაკეთდა ამ დარგში სულ სამი-ოთხი თვის მუშაობით, რომ წკრილმანებს თავი დაეხანებოთ.

აქედან სჩანს თუ რამდენათ დაინტერესებული არიან ადგილობრივი მცხოვრებნი სწავლა-განათლებით და ამიტომ უფლებად გვაქვს მოვითხოვოთ, ერთ-ერთი გ წლიანი მთლიანი შრომის შკოლა.

ძირულის ტენიკების ამგები კომიტეტი, როგორც ზევით დავინახეთ ეწეოდა წინასწარ მუშაობას.

სასკოლო დარგში, ამ მხრივ მან ბევრი რამ გააკეთა და ეს მონა მანამ, სანამ განათლების კომისიააიტის საბჭო გ წლიანი შრომის სკოლის დებულებებს გამოაქვეყნებდა.

პროპაგანდა

(წერილი ქუთაისიდან)

კვირას 29 ივლისს, ქუთაისის მწერალთა კავშირის სახლში კავშირის გამგეობამ გამართა პოეზიის საღამო ამ კავშირის დამაარსებლის განსვენებულ ახალგაზრდა პოეტის სანდრო ცირეკიძის სხევის აღსანიშნავად. საღამო გახსნა 9 ნახ. საათზე კავშირის გამგეობის თავმჯდომარის ამხანაგმა ლადო ბზვანელმა და დამსწრე საზოგადოებას გააცნო პოეტის ბიოგრაფია. მოხდენილი სიტყვა განსვენებულის მოღვაწეობის შესახებ წარმოსთქვა პოეტმა. გასო გორგაძემ სანდროს ლიტერატურული შემოქმედების შესახებ მოხსენება გააკეთა მწერალმა ჯაფარ ჯორჯიჯიამ. მოგონება ჩვენი სანდრო წავიკითხა თ. ხუსკივაძემ. ლეო სორტელმა წავიკითხა „სანდროს ხსოვნას“. შალვა ჩარკვიანმა — საკუთარი ლექსი „მთავარეულების კომანდორი“. სანდროს ნაწარმოებიდან მინიატურა „პეიზაჟი“ წავიკითხა ლო-

დიცინაში ინსტულის, გამოკონებამ რომელიც მისი ძლი შაქრის ავადყოფობის წინააღმდეგ. პარტიულ პირველი ქარხანა დაარსდა ვანადაში, რადგან პირველად ინსტულის ტორონტის ლაბორატორიაში (ვანადაში) გაკეთდა. მოთხოვნა იქნა, რომ ქარხნის არის, რადგან მთელი ქვეყანა იმ ორთი ქარხნიდან იღებს ამ იშვიათ წამალს. ქარხნის მუშაობა უნდა იყოს დაილ სიმძლეს წარმოადგენს, სიმძლეს იმაში გამოიხატება: უმეტესად, რომ ის მზადდება სხვა და სხვა ცხოველების თირკმლის ზედა ჯირკვლებისაგან. ეს დიდ სიმძლეს წარმოადგენს, რადგან ძალიან მცირე რაოდენობა კეთდება ერთი ჯირკვლიდან.

დღეს აღმოჩენილია, რომ ინსტულის ყველაზე მეტი შემთხვევა გვიმოიღოს კაცმა აქულის ჯირკვლიდან. ერთი ჯირკვლიდან აქულის უდრის რაოდენობა სხვა ცხოველების ჯირკველს. კარგ ჯირკველს შეუძლია მოგვეცეს 200—300 გრამი ინსტულის. ეს აღმოჩენა სწორედ რომ დროულია; ამისათვის დღეს ტორონტის ლაბორატორიამ ქარხნისათვის გაგზავნა სპეციალური ექსპედიცია აქულების საქრედილ ფლორიდის ნაპირებზე.

მომხდელთა მომადიან მოგვამს, მოტიხე მისი მომადიან მოგვამს, მოტიხე მისი მომადიან მოგვამს.

ძირულა და მისი მიდამოები წარმოადგენს სამრეწველო რაიონს, სადაც თუ გინაგარიშებით მალაროს მუშეებაზე შეგეძლოა გვიარაუდოთ 400 მუშა მოსამსახურე, ამასთან ეს რაიონი არის მუშაგლის მის მეზობელ თემებს შორის: ხუნგე-ამაშუქეთის, ლაშე-ლეგრის, შოროშის და შორაპნის.

აი ამ მუშებისა და მათი შვილებისათვის არის საჭირო ამ რაიონში განათლების კერა.

ათეულ წლობის განმავლობაში ამ ხალხისათვის დაწესული იყო გზა კულტურა-განათლებისა და წინსვლის. ძველი მთავრობა ამ მხრივ მას გასაქანს არ აძლევდა.

მაგრამ თუ ასე იყო უწინ, ამას არ დაუშვებს დღევანდელ პირობებში მუშურ გლეხთა ხელისუფლება, ამაში ჩვენ ღომად ვართ დარწმუნებული.

ვეყრდნობით რა ზემოდათქმულს ჩვენ ვიმედოვნებთ:

განათლების განყოფილება მიიღებს მხედველობაში, რომ ძირულის რაიონში გაეწეულია შრომა და ხარჯი სკოლის მოსაწყობად, რომ ძირულა წარმოადგენს სამრეწველო რაიონს და ადგილობრივი ქარხნის მუშები პირდაპირ დაინტერესებული არიან სკოლის ბედ-იბდლით და მისი მომავლით.

და ამ საკითხსაც ისე გადასჭრის, როგორც ამას მშრომელთა ინტერესები მოითხოვს.

დ. ილიშვიტი.

ხილისთავი. ვაიმართა მასსიური კრება, რომელსაც ამ თემის ყველა სოფლები დაესწრა. მთავრობის რწმუნებულმა მიმართა ხალხს სიტყვით, რომელიც აცნობა გლეხთა საოპოტიროთ დამხმარე კომისიის დაარსების საჭიროება. შემდეგ მან შეიტანა წინადადება, რომ არჩეულ იქმნას გლ. საურ. დაბნე. კომისია, რომლის შემადგენლობაში თვითივე სოფლიდან სამი კაცი უნდა ითვლებოდეს. სხვადა სხვა სოფლებიდან შემოიღან ბარათები, კანდიდატების გვარებით და ამგვარად ფარული კენჭის ყრით ხილისთავის თემი ამ კომისიაში იარჩეს 24 კაცს. შემდგომ რწმუნებული იძლევა წინადადებას, რათა არჩეულ იქმნას აგრეთვე სარევიზიო კომისიაც სამი კაცის შემადგენლობით.

კრება ირჩევს სარევიზიო კომისიას.

P. S. ამავე თემის სოფელ ზენონის ახალგაზრდობა მოკლე ხანში აპირებს საღამოს გამართვას, ფართო პროგრამით.

შემოსავალი გადაიღება ამავე სოფლის ბიბლიოთეკა-სამკითხველსათვის და ნაწილობრივ სკოლისათვისაც.

Sichtbarkeit.

ნელმა. დაბოლოს ვასო გორგაძემ გააცნო საზოგადოებას სანდროს თარგმანი სტეფან მალარმეს პროზიდან, რომელსაც ამანი აღმოუჩინა მისი მომადიან მოგვამს, მოტიხე მისი მომადიან მოგვამს.

ამ საღამოზე ყველამ აღნიშნა, რომ სანდრო ცირეკიძე იყო ნიჭიერი ახალგაზრდა, დიდი მომქმედი ორგანიზატორი ახალი მწერლობის სარბიელზე. თუმცა ხანმოკლე იყო იმისი მოღვაწეობა, მაგრამ მან ახალ მწერლობაში საკმაო აღნიშნა წაუშლელი კვალი; თავისი „მთავარეულებით“ მან ქართულ ლიტერატურაში შემოიტანა ახალი ფორმა; ამიტომ მას ეწოდება მწერლობის განმამხლებელი; თუ დისკოლოდა სიკოცხლე, უსათუოდ დაიკავებდა ჩვენს განახლებულ მწერლობაში საპატრიო ადგილს.

დამსწრე საზოგადოება კმაყოფილი დარჩა სანდრო ცირეკიძის მოღვაწეობის გაცნობით.

საღამო დასრულდა ღამის 11 საათზე.

დ. ქიქვაძე.

რედაქტორი—სარედაქტოო კოლეგია.

გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.